

Η Παναγία των Βλαχερνών

Ο Ιερός Ναός της Παναγίας των Βλαχερνών ή Βλαχερνίτισσας είναι από τα γνωστότερα ιερά της Παναγίας και ένα από τα σημαντικότερα Ορθόδοξα προσκυνήματα της Πόλης. Βρισκόταν στις Βλαχέρνες, στην περίφημη αυτή συνοικία της Κωνσταντινούπολης στις ακτές του Κεράτιου Κόλπου. Κτίστηκε τον 5ο ή 6ο αιώνα μ.Χ. Αργότερα τον 11ο αιώνα πολύ κοντά στο Ναό κτίστηκε το βασιλικό Παλάτι των Βλαχερνών. Παλάτι και Ναός επικοινωνούσαν με σκάλα και ειδική θύρα.

Ο Ναός της Παναγίας των Βλαχερνών ιδρύθηκε από την αυτοκράτειρα Πουλχερία και το σύζυγό της Μαρκιανό μεταξύ 450-453. Επί Λέοντος Α΄ του Θρακός (457-474) ο ναός ολοκληρώθηκε και απέκτησε λάμψη, ιδιαίτερα με τη δημιουργία του «αγίου λούσματος» και του αγιάσματος.

Έτσι το Ιερό των Βλαχερνών το αποτελούσαν :

Η κεντρική εκκλησία, το παρεκκλήσι της Αγίας Σορού και το Αγίασμα, που ονομάζεται Λούσμα.

Η εκκλησία ήταν ξυλόστεγη, τρίκλιτη βασιλική, εντυπωσιακών διαστάσεων, με μήκος 50μ. Επρόκειτο για ένα περίλαμπρο και περικαλλή ναό. Οι τοίχοι διακοσμούσαν με τοιχογραφίες και ψηφιδωτά, τα οποία καταστράφηκαν κατά την Εικονομαχία. Ο άμβωνας ήταν όλος από ασήμι.

Το παρεκκλήσι της Αγίας Σορού χτίστηκε για να δεχτεί το ωμοφόριο, την Τιμία Εσθήτα και την Αγία Ζώνη της Θεοτόκου που έφεραν από την Παλαιστίνη το 473, με αποτέλεσμα ο ναός να γίνει το κυριότερο προσκυνηματικό κέντρο της Παναγίας στην Πόλη. Γι' αυτό το λόγο και επειδή ήταν ο μεγαλύτερος Ναός της Θεοτόκου σε διαστάσεις, οι Βυζαντινοί στην καθημερινή τους ομιλία την αποκαλούσαν «**Μεγάλη Παναγία**». Έτσι η Βλαχερνίτισσα αποτελούσε λατρευτικό κέντρο παράλληλο με την Αγία Σοφία.

Ο Ιουστινιανός αργότερα τροποποίησε και τελειοποίησε το αρχικό οικοδόμημα. Στον τύπο της βασιλικής υψώθηκε τρούλος, στηριγμένος σε ημικύκλιο που σχημάτιζαν οι κίονες. Στα υπόγεια του Ναού υπήρχε το Άγιο Λούμα, σημερινό Αγίασμα. Κατά μία παλιά συνήθεια πήγαιναν οι Αυτοκράτορες την Παρασκευή της Γ΄ των Νηστειών και λούζονταν στο Άγιο Λούμα.

Στη διάρκεια της Εικονομαχίας επί Κωνσταντίνου Ε΄ επειδή ήταν το λατρευτικό κέντρο των Ορθοδόξων, παράλληλο με την Αγία Σοφία, οι εικονομάχοι αντικατέστησαν τις εικόνες του Χριστού, της Παναγίας και των αγίων με παραστάσεις δέντρων, πτηνών και θηρίων. Την αργυρόχρυση και ιστορική εικόνα της Παναγίας την έκρυψαν οι εικονομάχοι στο νότιο τοίχο του Ναού για να την εξαφανίσουν. Ξαναβρέθηκε θαυματουργικά το 1030 κατά τις εργασίες ανακαίνισης του Ναού.

Το 843, με τη λήξη της Εικονομαχίας, από το ναό των Βλαχερνών ξεκίνησε η γιορτή της Ορθοδοξίας, που καθιερώθηκε για το θρίαμβο των εικόνων.

Ο ναός πολλές φορές καταστράφηκε και ανοικοδομήθηκε . Ο ιερός ναός κήκε το 1434, λίγο πριν την άλωση, ενώ σώθηκε μόνο ο χώρος του αγιάσματος.

Ύστερα από την πυρκαγιά του 1434 και την Άλωση, τα πάντα ερειπώθηκαν και ερημώθηκαν. Η φήμη και ο πλούτος του ιερού εξαφανίστηκαν. Έμεινε άθικτος μόνο ο χώρος του Αγιάσματος, ενώ η ευρύτερη περιοχή ήρθε στα χέρια των Τούρκων.

Η Ορθόδοξη συντεχνία των γουναράδων το 1858 αγόρασε την περιοχή του Αγιάσματος και επέκτεινε το Ναΐσκο που υπήρχε πάνω από το Αγίασμα.

Κατά τα Σεπτεμβριανά (1955) οι Τούρκοι κατέστρεψαν το νάρθηκα και όλα τα ξύλινα μέρη του Ναΐσκου.

Αργότερα το Πατριαρχείο ανέλαβε υπό την ευθύνη του το Αγίασμα .Στα χρόνια του τότε πατριάρχη Αθηναγόρα ο ναός ανοικοδομήθηκε στη σημερινή του μορφή και εγκαινιάστηκε στις 26 Ιουνίου 1960. Η εκκλησία αγιογραφήθηκε το 1964, με θέματα από την ιστορία του ναού .

Η εικόνα του Ακάθιστου Ύμνου

Το 626 μ.Χ. ενώ ο αυτοκράτορας Ηράκλειος έλλειπε σε εκστρατεία εναντίον των Περσών, οι Πέρσες συνεννοήθηκαν με τους Αβάρους και από κοινού πολιορκήσαν την Κωνσταντινούπολη από στεριά και θάλασσα . Ο Ηράκλειος ήταν αδύνατο να επιστρέψει , τόσο μακριά που βρισκόταν .Ο Πατριάρχης Σέργιος και ο μάγιστρος Βώνος έκαναν προσπάθειες να πείσουν τους εχθρούς να τηρήσουν τη συνθήκη ειρήνης που είχαν κλείσει και να λύσουν τη πολιορκία. Αυτοί όμως αρνήθηκαν .Τη νύχτα της 7ης προς 8η Αυγούστου, οι Άβαροι ετοιμάζονταν για την τελική επίθεση. Οι άνδρες που είχαν μείνει χωρίς δισταγμό και με κάθε μέσο υπερασπίζονταν την πόλη τους. Πολεμώντας γενναία απέκρουαν όλες τις επιθέσεις στη στεριά .

Ενώ οι άνδρες πολεμούσαν ο πατριάρχης Σέργιος μαζί το γιο του αυτοκράτορα Ηρακλείου και το λαό λιτάνευαν την εικόνα της Βλαχερνίτισσας στις επάλξεις. Τότε ξέσπασε φοβερός ανεμοστρόβιλος που δημιούργησε τρικυμία και

κατέστρεψε τον εχθρικό στόλο, ενώ οι Βυζαντινοί αντεπιτέθηκαν και προξέ-
νησαν τεράστιες απώλειες στους εχθρούς, οι οποίοι αναγκάστηκαν να απο-
χωρήσουν άπρακτοι. Έτσι η πολιορκία λύθηκε και η
Πόλη σώθηκε. Οι κάτοικοί της απέδωσαν τη σωτηρία
στην Παναγία. Γι' αυτό σύσσωμος ο λαός οδηγήθηκε
με την εικόνα στον ιστορικό ναό των Βλαχερνών,
όπου αγρύπνησε ψάλλοντας ύμνο προς τη Θεοτόκο
, για να την ευχαριστήσει για τη σωτηρία του. Ο
Ύμνος ονομάστηκε **Ακάθιστος** γιατί τον έψαλαν
όρθιοι και η Παναγία είναι υπέρμαχος Στρατηγός
που προστάτεψε την πόλη της.

Ακάθιστος Ύμνος:

*«Τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια
Ως λυτρωθείσα των δεινών ευχαριστήρια
Αναγράφω σοι η πόλις σου Θεοτόκε.
Αλλ' ως έχουσα το κράτος απροσμάχητον
Εκ παντοίων με κινδύνων ελευθέρωσον
Ίνα κράζω σοι. Χαίρε, Νύμφη ανύμφευτε.»*

